

مقایسه سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و ابعاد هویت تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه

دکتر علی عبدی: عضو هیأت علمی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

آرش زندی پیام*: عضو هیأت علمی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

چکیده: شناسایی تفاوت‌های جنسیتی موجود در متغیرهایی مانند سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی می‌تواند نقش مهمی در آموزش‌های پیش روی دانشجویان داشته باشد. مطالعه حاضر از نوع علی مقایسه‌ای بود. پژوهش حاضر باهدف مقایسه سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و ابعاد هویت تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه انجام گردید. جامعه آماری پژوهش حاضر، کلیه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در نیم سال اول سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ بود که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای ۲۰۰ دانشجوی دختر و ۱۰۰ دانشجوی پسر) از میان جامعه آماری انتخاب گردید. ابزار گردآوری اطلاعات شامل، پرسش‌نامه‌های هویت تحصیلی، سرزندگی تحصیلی و شکفتگی بود. داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی و روش تحلیل واریانس چند متغیری (MANOVA) با استفاده از نسخه ۲۲ نرم‌افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی موفق و دنباله‌رو تفاوت معنادار وجود دارد. در واقع دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر از سطح بالاتر سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی موفق و دنباله برخوردار بودند؛ بنابراین در نظر گرفتن تفاوت‌های جنسیتی در زمینه سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی می‌تواند در بردارنده اشارات کاربردی مهم و تأثیرگذاری در عملکرد تحصیلی دانشجویان باشد و ارتقاء سطح عملکرد تحصیلی آن‌ها را فراهم آورد.

واژگان کلیدی: سرزندگی، شکفتگی، هویت، دانشجویان پزشکی، کرمانشاه.

*نویسنده‌ی مسؤؤل: عضو هیأت علمی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

Email: zandipayam.arash@gmail.com

مقدمه

در زندگی روزانه‌ی تحصیلی، دانشجویان با انواع چالش‌ها، موانع و فشارهای خاص این دوره مواجه می‌شوند. از این رو درک و چگونگی سازگاری با چالش‌های تحصیلی باید مورد توجه جدی پژوهشگران تعلیم و تربیت قرار بگیرد. از توانمندی‌هایی که در سازگاری تحصیلی آموزندگان مورد توجه قرار گرفته، سرزندگی تحصیلی است (اکبری بومرنگ و رحیمی بومرنگ، ۱۳۹۵). مارتین و مارش سرزندگی تحصیلی را به توانایی موفقیت‌آمیز یادگیرندگان در برخورد با موانع و چالش‌های تحصیلی تعریف کرده‌اند (مارتین و مارش، ۲۰۱۶). به‌طور کلی حس درونی سرزندگی شاخص معنادار سلامت ذهنی است (یاراحمدی و همکاران، ۱۳۹۷). عوامل مؤثر بر سرزندگی تحصیلی در سه سطح عوامل روان‌شناختی، عوامل مربوط به مدرسه و مشارکت در فرآیند تحصیل و عوامل مربوط به خانواده و همسالان معرفی شده است. عوامل روان‌شناختی شامل خودکارآمدی، کنترل، هدف‌گذاری و انگیزش می‌شود. عوامل مربوط به خانواده و همسالان دربرگیرنده حمایت‌های شناختی و عاطفی خانواده و دوستان، فرزند پروری مقتدرانه و ارتباط با سازمان‌های اجتماعی است. در نهایت از عوامل مربوط به مدرسه و مشارکت می‌توان به مشارکت در بهبود جو کلاس، لذت بردن از مدرسه، ارتباط با معلمان، حضور و غیاب، فعالیت‌های فوق‌برنامه و برنامه درسی چالش‌برانگیز اشاره کرد (مارتین و مارش، ۲۰۰۸). سرزندگی تحصیلی احتمال شکست و ترک تحصیل را در یادگیرندگان پایین می‌آورد و با رفتارهای سازگارانه در محیط آموزشی همبستگی بالایی دارد (یاوری و همکاران، ۱۳۹۵). افراد دارای سرزندگی تحصیلی بالاتر انگیزش تحصیلی بالاتری دارند و به آینده تحصیلی خود امیدوارترند و خودکارآمدی بالاتری احساس می‌کنند. سرزندگی تأثیر شگرفی بر افزایش توان مقابله دانشجویان در مقابل مشکلات تحصیلی دارد (پوتواین و همکاران، ۲۰۱۱). سرزندگی تحصیلی یکی از شاخص‌های مهم در یادگیری

موفق و ثمربخش است که باعث اثبات توانایی‌ها و پیشرفت‌های علمی می‌شود (فریلیچ و شتمن، ۲۰۱۰). سارا و همکاران در پژوهش خود نشان دادند که سرزندگی تحصیلی تأثیر قابل توجهی بر بهبود عملکرد تحصیلی دانش آموزان دارد (سارا و همکاران، ۲۰۱۳). همچنین پاتواین و دالی در پژوهش خود نشان دادند که سرزندگی تحصیلی به‌طور معناداری می‌تواند عملکرد تحصیلی دانش آموزان را پیش‌بینی کند (پاتواین و دالی، ۲۰۱۳). علاوه بر این پژوهش عباسی، عبادی، شفیع و پیرانی به رابطه مثبت سرزندگی تحصیلی با بهبود عملکرد تحصیلی اشاره داشت (عباسی و همکاران، ۱۳۹۴).

از عمده‌ترین عوامل در رشد و توسعه نظام آموزشی، مسئله شکفتگی افراد مشغول به تحصیل است (فلاحیان و همکاران، ۱۳۹۳). شکفتگی سازه‌ای در روانشناسی مثبت است که به نوع زندگی کردن توأم با خوش‌بینی دائمی در عملکردهای انسان اشاره دارد و به‌صورت ضمنی به نیکی، زاینده‌گی، رشد و انعطاف‌پذیری دلالت می‌کند (فردریکسون، ۲۰۰۴). متغیرهای زیربنایی شکفتگی در نظریه‌ها و پژوهش‌های گوناگون عبارت‌اند از: نیاز به شایستگی، نیاز به برقراری روابط و خود‌پذیری، داشتن شبکه اجتماعی، علاقه و درگیر شدن با فعالیت‌ها به‌صورت مشتاقانه، کمک به دیگران، هدفمندی، معناداری و خوش‌بینی (هاشمی زاده و مهدیان، ۱۳۹۷). افراد با شکفتگی بالا نسبت به افرادی که شکفتگی پایینی دارند از سلامت جسمی و روانی مطلوب‌تری برخوردارند و برخورد مناسب‌تری با چالش‌های بالقوه زندگی دارند (اسکوتانوس - دیجسترا و همکاران، ۲۰۱۶). دانشجویانی که شکفتگی بالاتری دارند، از پیشرفت تحصیلی بهتری نسبت به همسالان خود برخوردارند (سولدو و همکاران، ۲۰۱۱). شکفتگی با تمرکز، توجه و تعهد نسبت به تکلیف که از ویژگی‌های اصلی درگیری تحصیلی هستند، به‌طور مثبت رابطه دارد. داتو در پژوهش خود نشان داد که شکفتگی به‌صورت مثبت و معنی‌داری با میزان موفقیت و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان مقطع

موفق است که به تعهد نسبت به مجموعه‌ای از ارزش‌های تحصیلی اشاره دارد که به دنبال دوره‌ای از کاوشگری و تحقیق شکل گرفته است (واز و ایساکسون، ۲۰۰۸). نتایج پژوهش برزونسکی و کاک نشان داده است که دانشجویان با سبک هویت موفق، آمادگی بیشتری برای پیشرفت تحصیلی موفق دارند؛ آنان همچنین از سطوح بالایی از خودمختاری تحصیلی، اهداف تحصیلی روشن و روابط بین فردی سنجیده برخوردارند. دانشجویان دارای سبک هویت زودرس، اهداف تحصیلی روشن و سطح بالاتری از تعهد را نسبت به سبک هویت موفق نشان می‌دهند؛ اما از لحاظ خودمختاری تحصیلی و عاطفی و میزان شکیبایی در روابط میان فردی، از افراد دارای سبک هویت موفق پایین‌ترند (برزونسکی و کاک، ۲۰۰۵). همچنین پژوهش‌گریدری و همکاران نشان داد در صورتی که دانش‌آموزان هویت تحصیلی موفق داشته باشند، میزان اهمال‌کاری در آن‌ها پایین خواهد بود و اگر هویت سردرگم و دیررس داشته باشند، اهمال‌کاری تحصیلی بالاتری خواهند داشت (گزیدری و همکاران، ۱۳۹۴). نتایج پژوهش واز و ایساکسون نیز نشان داد که شناسایی منزلت‌های هویت در پیش‌بینی عملکردهای تحصیلی دانش‌آموزان می‌تواند مؤثر باشد (واز و ایساکسون، ۲۰۰۸).

با توجه به این‌که شناسایی تفاوت‌های جنسیتی موجود در متغیرهایی مانند سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی می‌تواند نقش مهمی در آموزش‌های پیش‌روی دانشجویان داشته باشد؛ بنابراین، پژوهش حاضر باهدف پاسخگویی به برخی مشکلات موجود در آموزش، با لحاظ کردن تفاوت‌های جنسیتی انجام شد. نتایج این پژوهش می‌تواند برای دانشجویان، استادان و کلیه افرادی که در زمینه تعلیم و تربیت فعالیت دارند، کاربرد داشته باشد. همچنین، می‌تواند راهنمایی برای برنامه‌های اجرایی در محیط آموزشی و اصلاحات آموزشی جهت پیشرفت تحصیلی دانشجویان باشد. با توجه به آنچه بیان شد، پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به این سؤال بود که

دبیرستان کشور فیلیپین رابطه دارد (داتو، ۲۰۱۸). سولدو و همکاران نیز در تحقیقی نشان دادند که عملکرد تحصیلی مناسب از جمله نمرات خوب و غیبت نداشتن مکرر ارتباط مستقیم و معناداری با شکفتگی و سلامت ذهنی دارد (سولدو و همکاران، ۲۰۱۱). همچنین پژوهش‌های هاشمی زاده و نهیان نشان داد که شکفتگی در بهبود هیجان‌های مثبت تحصیلی دانش‌آموزان تأثیر قابل‌توجهی دارد (هاشمی زاده و مهدیان، ۱۳۹۷).

متغیر هویت از جمله ابعاد شخصیتی است که در زمینه عملکرد تحصیلی نقش مهمی دارد. گراهام و آندرسون هویت تحصیلی را مهم‌ترین عامل در عملکرد تحصیلی و انگیزه پیشرفت می‌دانند (گزیدری و همکاران، ۱۳۹۴). هویت تحصیلی فرآیند پاسخگویی آگاهانه هر فرد نسبت به موقعیت تحصیلی خود است این‌که آیا درس بخواند یا نه؟ این‌که چه راهی را در پیش بگیرد و بدین ترتیب در جستجوی هویت تحصیلی خود باشد. در صورت وجود چنین هویتی در فرد نوعی احساس برای حرکت و موفقیت در جنبه‌های مختلف تحصیلی به وجود می‌آید. (واز و ایساکسون ۲۰۰۸). از آنجاکه هویت ممکن است بر انتخاب رفتارهای کلاسی عملکرد و گرایش دانش‌آموزان در زمینه تحصیلات تأثیر بگذارد در پژوهش‌های مربوط به تعلیم و تربیت نقش محوری دارد (غلامعلی لواسانی و همکاران، ۱۳۹۰).

واز و ایساکسون چهار سبک از هویت تحصیلی (موفق، سردرگم، زودرس و دیررس) را مطرح کرده‌اند. از نظر ایشان سبک هویت تحصیلی سردرگم، اغلب همراه با تعلل در خصوص تصمیم‌هایی است که مربوط به ارزش‌های تحصیلی می‌باشد. در سبک هویت تحصیلی زودرس، دانش‌آموز اهداف و ارزش‌های خود را از افراد مهم زندگی خود (مانند والدین و گروه مرجع) و بدون تحقیق گرفته است. سبک هویت تحصیلی دیررس، به تردید تحصیلی یک دانش‌آموز اشاره دارد که برای رسیدن به نتیجه‌گیری درباره ارزش‌ها و اهداف تحصیلی تلاش می‌کند. آخرین سبک شکل‌گیری هویت تحصیلی، سبک هویت تحصیلی

بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی تفاوت معناداری وجود دارد؟

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر، توصیفی از نوع علی-مقایسه‌ای بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه در نیم سال اول سال تحصیلی ۱۳۹۸-۱۳۹۷ بود. با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای ۲۰۰ دانشجو (۱۰۰ دانشجوی دختر و ۱۰۰ دانشجوی پسر) از میان جامعه آماری انتخاب گردید. به این صورت که از بین دانشکده‌های دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، ۴ دانشکده پزشکی، بهداشت، دندانپزشکی و علوم تغذیه و از هر دانشکده ۲ کلاس و از هر کلاس ۲۵ دانشجو به صورت تصادفی (با توجه به اینکه کلاس‌های دانشکده از لحاظ تعداد دانشجو شرایط تقریباً یکسانی داشتند از هر کلاس به صورت تصادفی ۲۵ دانشجو انتخاب شدند) انتخاب شدند و نمونه نهایی شامل ۲۰۰ دانشجو را تشکیل دادند. پس از اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان در پژوهش و شرح دادن هدف تحقیق به آن‌ها، پرسشنامه‌ها در اختیار شرکت‌کنندگان قرار داده شد. دستورالعمل نحوه پاسخ دادن به سؤالات به آزمودنی‌ها آموزش داده شد و از آن‌ها خواسته شد که به دقت سؤالات را مطالعه و پاسخ‌های موردنظر را متناسب با ویژگی‌های خود انتخاب کنند و سؤالی را تا حد امکان بدون پاسخ نگذارند. از جمله ملاک‌های ورود به پژوهش دانشجوی دانشگاه علوم پزشکی بودن، علاقه‌مندی برای شرکت در پژوهش و برخورداری نسبی از سلامت روان بود. همچنین از مهم‌ترین ملاک‌های خروج، سابقه بیماری روان‌پزشکی، بیماری جسمی و معلولیت تأثیرگذار در زندگی فرد بود. برای جمع‌آوری داده از پرسش‌نامه‌های زیر استفاده شد:

دهقانی زاده و حسین چاری پرسش‌نامه سرزندگی تحصیلی را با الگوگیری از مقیاس سرزندگی تحصیلی مارتین و مارش که دارای ۴ گویه است، توسعه دادند. این ابزار دارای ۹ گویه می‌باشد که پاسخ‌دهی به آن بر اساس

طیف پنج‌درجه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف (۱ نمره) تا کاملاً موافق (۵ نمره) نمره‌گذاری می‌گردد. حاصل جمع نمرات هر فرد در مجموع ۹ گویه، یک نمره کلی برای او به دست می‌دهد که مبین میزان سرزندگی تحصیلی اوست. بدین ترتیب دامنه نمره محتمل برای هر فرد بین ۹ تا ۴۵ خواهد بود (دهقانی زاده و حسین چاری، ۱۳۹۱). نتایج حاصل از اجرای پژوهش مارتین و مارش نشان داد که ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه برابر ۰/۸۰ و ضریب بازآزمایی برابر با ۰/۷۳ است. همچنین دامنه‌ی همبستگی گویه‌ها با نمره‌ی کل بین ۰/۵۱ تا ۰/۶۸ می‌باشد. این نتایج بیانگر پایایی و روایی مناسب این ابزار است (مارتین و مارش، ۲۰۰۶). در پژوهش دهقانی زاده و همکاران ضریب پایایی این مقیاس با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۷ و روایی آن با توجه به همبستگی هر گویه با نمره‌ی کل دامنه‌ی بین ۰/۵۴ تا ۰/۶۴ بوده است (دهقانی زاده و حسین چاری، ۱۳۹۱). در پژوهش سبزی و فولادچنگ روایی این پرسشنامه با استفاده از روش تحلیل عاملی برابر با ۰/۸۷ و ضریب پایایی آن با استفاده از روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ بوده است؛ که حکایت از روایی و پایایی مطلوب این ابزار دارد (سبزی و فولادچنگ، ۱۳۹۴).

برای سنجش شکفتگی دانش آموزان از مقیاس شکفتگی دینر و بیسواز-دینر استفاده شد که شامل ۹ گویه است که پاسخ‌دهی به آن بر اساس طیف لیکرت هفت‌گزینه‌ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۷) انجام خواهد شد. حداقل و حداکثر نمره مقیاس به ترتیب ۸ و ۵۶ است و نمره بالاتر مبین میزان شکفتگی بالاتر است (دینر و بیسواز دینر، ۲۰۰۸).

روایی مقیاس شکفتگی، از طریق روایی صوری و محتوایی به شیوه داوری تخصصی و از حیث انطباق با بنیان نظری آن توسط ۳ تن از متخصصان روانشناسی صورت گرفته است. به منظور مطالعه پایایی این مقیاس، مرادی و همکاران با استفاده از روش‌های همسانی درونی ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ و ضریب پایایی به روش تنصیف

وضعیت‌های هویت به ترتیب قبل، ۵۲/۸۱، ۵۱/۰، ۰/۰ و ۰/۷۹ گزارش کرده‌اند. هم‌چنین در بررسی روایی پرسشنامه در همین مطالعه از طریق تحلیل عاملی اکتشافی (آزمون کرویت بارتلت = $P=0/3269,0001/278$) نشان دادند که هریک از گویه‌ها، دارای سهمی معنادار و قابل توجه در سنجیدن هر یک از وضعیت‌های هویت تحصیلی مرتبط به خود هستند (امانی و واز، ۲۰۱۴). کلیه اصول اخلاقی در این مطالعه رعایت شده است. این دارای کد اخلاق IR. PNU. REC. 1397. 072 از کمیته اخلاق دانشگاه پیام نور مرکز کرمانشاه می‌باشد. به‌منظور تحلیل داده‌های به‌دست‌آمده، از شاخص‌های توصیفی و تحلیل واریانس چند متغیره در نرم‌افزار SPSS-21 استفاده شد.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان پسر؛ ۲۰/۱۳، ۱/۴ و میانگین و انحراف معیار سن دانشجویان دختر؛ ۲۱/۷، ۲/۳ بود. یافته‌های توصیفی شامل میانگین، انحراف معیار نمره سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و ابعاد هویت تحصیلی دانشجویان دختر و پسر، در جدول ۱ آورده شده است.

۰/۸۰ را به دست آوردند. پژوهش‌های انجام‌شده در کشورهای ژاپن، نیوزیلند، پرتغال و ترکیه در مورد پرسشنامه شکفتگی روایی و پایایی قابل‌قبول این پرسشنامه را نشان داد (مرادی و همکاران، ۱۳۹۴). پرسشنامه وضعیت‌های هویت تحصیلی توسط واز و ایساکسون ساخته شد. این پرسشنامه دارای ۴۰ گویه است که بر روی مقیاسی پنج‌درجه‌ای از نوع لیکرت تنظیم شده است (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵). نمره‌گذاری تمامی گویه‌ها به روش مستقیم است و نمره هر وضعیت هویتی، از طریق جمع نمرات داده شده به هریک از عبارات تشکیل‌دهنده‌ی آن خرده مقیاس حاصل می‌شود و می‌تواند در دامنه ۱۰ تا ۵۰ قرار گیرد. واز و ایساکسون همسانی درونی پرسشنامه را به روش ضریب آلفای کرونباخ برای هریک از خرده مقیاس‌های دیررس، دنباله‌رو، سردرگم و موفق به ترتیب ۰/۷۶/۰، ۰/۷۷/۸۵ و ۰/۷۶/۰، ۰/۷۷/۸۵ گزارش کرده‌اند. در بررسی روایی سازه در پژوهش آن‌ها از طریق تحلیل عاملی، ساختاری چهار عاملی برای وضعیت‌های هویت تحصیلی استخراج شد و بارهای عاملی مربوط به هر وضعیت هویت تحصیلی، معنادار و در دامنه ۰/۳۰ تا ۰/۷۰ گزارش شده‌اند (واز و ایساکسون، ۲۰۰۸). پایایی پرسشنامه در فرهنگ ایرانی را امانی و واز برای

جدول ۱. میانگین، انحراف معیار نمره سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و منزلت‌های هویت تحصیلی دانشجویان دختر و پسر

متغیر	مرحله	میانگین	انحراف معیار
سرزندگی تحصیلی	پسر	۳۲/۱۹	۴/۱۲
	دختر	۳۶/۹	۵/۷
شکفتگی	پسر	۳۱/۲۵	۵/۰۴
	دختر	۳۴/۵	۶/۵۵
هویت تحصیلی موفق	پسر	۳۶/۶	۷/۰۳
	دختر	۳۹/۹	۸/۰۵
هویت تحصیلی دنباله‌رو	پسر	۳۴/۸	۵/۹
	دختر	۳۷/۵	۶/۱۹
هویت تحصیلی سردرگم	پسر	۳۵/۶	۶/۱۵
	دختر	۳۶/۱	۶/۶
هویت تحصیلی دیررس	پسر	۲۸/۴	۵/۲
	دختر	۲۷/۸	۴/۰۱

به‌منظور مقایسه سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و ابعاد هویت تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر از آزمون تحلیل واریانس چند متغیره

می‌باشد. نتایج حکایت از برقراری این پیش‌واریانس بود
 $(\text{Box's } M = ۲۴/۴۱۸, F = ۰/۸۳۱, P \geq ۰/۰۵)$
 با توجه به برقراری پیش‌شرطها، به‌منظور مقایسه
 سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و منزلت‌های هویت
 تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر از آزمون تحلیل
 واریانس چند متغیری انجام شد و نتایج آن در جدول ۲
 ارائه گردید.

جدول ۲. نتایج آزمون تحلیل واریانس جهت مقایسه سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و منزلت‌های هویت تحصیلی در دو گروه

منظور	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	معناداری
سرزندگی تحصیلی	۴۳۹۰/۸	۱	۴۳۹۰/۸	۹۲/۲	۰/۰۰۱
شکفتگی	۴۳۵۲/۶	۱	۴۳۵۲/۶	۳۹/۱	۰/۰۰۱
هویت تحصیلی موفق	۵۵۹۱/۶۳	۱	۵۵۹۱/۶۳	۷۹/۲	۰/۰۰۱
هویت تحصیلی دنباله‌رو	۳۹۹۳/۰۹	۱	۳۹۹۳/۰۹	۱۶/۷	۰/۰۰۱
هویت تحصیلی سر درگم	۵۱۵۴/۴	۱	۵۱۵۴/۴	۱۰۹/۱	۰/۰۰۷
هویت تحصیلی دیررس	۳۲۹۳/۹	۱	۳۰۹۳/۹	۱۲۶/۷	۰/۰۶۵

خود تلاش بیشتری می‌کنند، با توجه به توانایی بالا در
 برقراری و پایبندی در روابط عاطفی، در ارتباط با
 همسالان خود تعامل بهتر و بالاتری دارند و با توجه به این
 تعامل، در برخورد با موانع و مشکلات تحصیلی از یاری و
 کمک دوستان خود بهره می‌برند، هدف‌های روشنی را
 مشخص، طبقه‌بندی و مسیرهای مختلفی برای رسیدن به
 این هدف‌ها در نظر می‌گیرند و آن‌ها را برمی‌انگیزاند که تا
 هدف‌ها را تعقیب کرده و موانع را به‌عنوان چالش‌هایی
 برای غلبه بر آن‌ها چارچوب‌بندی کنند. از سرزندگی
 تحصیلی بالاتری برخوردار هستند (ایمانی، ۱۳۹۴). علاوه
 بر این دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر،
 عاطفه‌ی مثبت تحصیلی بیشتری دارند، ارزیابی‌های
 مثبت‌تری از موانع تحصیلی دارند، بعد از ارزیابی و درک
 مشکل به راه‌حل‌های موجود متمرکز می‌شوند و از مشکل
 می‌کنند. به علت وجود همین نگرش خوش‌بینانه و مثبت،
 طبیعتاً سرزندگی و موفقیت بیشتری خواهند داشت
 (مارتین، ۲۰۱۴). همچنین با توجه به اینکه دانشجویان
 دختر برخلاف پسرها، استرس‌گذرانندگانه‌ترند، دوران خدمت،
 ورود سریع به بازار کار و ازدواج و تشکیل خانواده را
 ندارند، فرصت بیشتری دارند و می‌توانند با فراغ بال بیشتر

استفاده شد. یکی از پیش‌شرط‌های این تحلیل، برابری
 واریانس‌های خطا است. جهت بررسی پیش‌فرض تساوی
 واریانس‌های دو گروه از آزمون لوین استفاده شد. نتایج
 آزمون لوین برای کلیه متغیرها نشانگر تحقق پیش‌فرض
 تساوی واریانس‌ها بود. یکی دیگر از پیش‌شرط‌های تحلیل
 واریانس چند متغیری؛ برابری ماتریس کوواریانس‌ها

همانطور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد بین دو گروه از
 نظر سرزندگی تحصیلی، شکفتگی و هویت تحصیلی موفق
 و دنباله‌رو تفاوت معنادار وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین دانشجویان
 دختر و پسر از لحاظ سرزندگی تحصیلی تفاوت معنادار
 وجود دارد و سرزندگی تحصیلی در دانشجویان دختر
 نسبت به دانشجویان پسر بیشتر است. این نتایج با نتیجه
 پژوهش‌های (مارتین، ۲۰۱۴)، (مارتین و مارش، ۲۰۰۸)،
 (ویسکرمی و یوسفوند، ۱۳۹۷)، (ایمانی، ۱۳۹۴) همسو
 می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت دانشجویان دختر به
 علت ویژگی‌های شخصیتی علاقه بیشتری به درس نشان
 می‌دهند، حضور فعالانه‌ای سر کلاس دارند (تعداد کم
 غیبت از کلاس، نت‌برداری از صحبت‌های اساتید، شرکت
 در بحث‌های کلاسی، سؤال از اساتید)، بازیگوشی کمتری
 دارند، رغبت بیشتری برای شرکت در فعالیت‌های هدفمند
 آموزشی دارند، جهت رسیدن به اهداف تحصیلی

ایمن تر و مراقبت بهداشتی بیشتر می شود (مردای و همکاران، ۱۳۹۴).

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که از لحاظ هویت تحصیلی موفق و دنباله‌رو بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود دارد. این یافته با یافته پژوهش‌های (فقیه، ۱۳۹۶)، (موسوی و همکاران، ۱۳۹۰)، (عارفی و همکاران، ۲۰۱۱)، (آقاجانی و همکاران، ۱۳۸۷)، (بیرامی، ۱۳۸۹) همسو می‌باشد.

با توجه به این نتایج می‌توان تبیین اریکسون در این زمینه را مدنظر قرار داد که اظهار می‌دارد رشد هویت برای مردان و زنان ممکن است کاملاً متفاوت باشد. وی پیشنهاد می‌کند که تفاوت‌های کالبدشناختی ممکن است در ویژگی‌های فرایند رشد هویت اثر بگذارند. از دختران انتظار می‌رود که نسبت به دیگران حساسیت نشان دهند، در ابراز خود عاطفی باشند و در حل مسائل به‌جای منطق از شهود استفاده کنند و در روابط خود با دیگران نقش پرورشی (یا تربیت‌کننده) را بر عهده بگیرند. دختران هویت خود را پیرامون روابط اجتماعی شکل می‌دهند. روابط آن‌ها با خانواده و اطرافیان بیشتر و محکم‌تر است و اجتماعی شدن آن‌ها بیشتر برای کنار آمدن با دیگران است. از این‌رو بیش‌تر پذیرای آرا و تصمیم‌های خانواده و اطرافیان هستند. در واقع می‌توان گفت دختران هویت را از طریق تلاش همراه با تشریک مساعی به دست می‌آورند تا تلاش رقابت‌آمیز. درحالی‌که پسران هویت خود را بر اساس استقلال و رقابت شکل می‌دهند. پسران بیشتر توجهشان به خودشان معطوف است تا دیگران. اجتماعی شدن در پسران بیشتر برای پیشرفت و سبقت گرفتن از دیگران است (موسوی و همکاران، ۱۳۹۰). با توجه به این مطالب می‌توان بالا بودن هویت دنباله‌رو در دختران را توجیه کرد.

بالتر بودن هویت موفق در دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر در این تحقیق را تا حدودی می‌توان با در نظر گرفتن تفاوت در اندیشه هویت بین دختران و پسران تبیین کرد. در واقع دختران درک دیگری از هویت دارند

در مقابله با مشکلات تحصیلی مقاومت کنند و به‌تبع سرزندگی تحصیلی بیشتری داشته باشند.

از دیگر نتایج پژوهش حاضر می‌توان به سطح شکفتگی بالاتر دانشجویان دختر نسبت به دانشجویان پسر اشاره کرد. این یافته با یافته پژوهش‌های (داتو، ۲۰۱۸)، (ون زیل و استاندر، ۲۰۱۴)، (هاشمی زاده و مهدیان، ۱۳۹۷)، (مردای و همکاران، ۱۳۹۴) همسو می‌باشد.

در تبیین این یافته می‌توان گفت دانشجویان دختر با توجه به نگرش مثبتی که به درس و دانشگاه دارند، هیجان مثبت تحصیلی بیشتری را تجربه خواهند کرد. این هیجان‌ها از طریق امکان به‌کارگیری راهبردهای یادگیری، افزایش انگیزش، بهره‌روی از منابع شناختی، افزایش خودگردانی منجر به پیشرفت تحصیلی فرد خواهند شد و بر سلامت روان‌شناختی آن‌ها نیز گذار هستند و باعث شکفتگی بالای این دانشجویان می‌شوند (هاشمی زاده و مهدیان، ۱۳۹۷).

دانشجویان دختر با توجه به تعهد و مسئولیت‌پذیری بیشتری که نسبت به تکالیف درسی دارند، برای انجام تکالیف معنا و هدفی می‌یابند، سطح بالاتری از شکفتگی را تجربه می‌کنند و توجه و تمرکز بیشتری برای انجام تکالیف دارند و علاقه بیشتری برای ادامه تحصیلی و متعاقباً امید بیشتری برای فارغ‌التحصیلی شدن و یافتن شغل مناسب دارند. از طرفی دانشجویانی که تکلیف درسی برایشان معنا و ارزش دارد، توجه خود را به انجام تکلیف متمرکز می‌کنند و نسبت به خواسته‌های استاد در کلاس درس و اتمام تکالیف بیشتر متعهد هستند و باانگیزه بالاتری این خواسته‌ها را دنبال می‌کنند و متعاقباً از شکفتگی بیشتری برخوردارند. علاوه بر این برتری دانشجویان دختر در توانایی برقراری روابط، توانایی دوست داشتن، رفتار اجتماعی، مشارکت فعالانه و دنبال کردن هدف می‌توانند با شکفتگی رابطه نزدیک داشته باشند. این خصوصیات منجر به رضایت بیشتر از زندگی، اهداف اجتماعی بالاتر (مثل خلق فرصت‌ها و عملکرد شغلی خوب)، احتمال فارغ‌التحصیلی بیشتر، انتخاب شغل

اکثر پژوهش‌هایی که در علوم رفتاری صورت می‌گیرد با محدودیت‌هایی همراه بود از جمله، پیشینه محدود متغیرهای پژوهش، محدود بودن جامعه آماری که صرفاً شامل دانشجویان کارشناسی دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه بود، بنابراین در تعمیم یافته‌ها به دانشجویان سایر مقاطع و سایر دانشگاه‌ها باید احتیاط نمود.

تشکر و قدردانی

بدین‌وسیله از کلیه کارکنان و دانشجویان محترم دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه که در این تحقیق ما را یاری کردند، کمال تشکر و سپاسگزاری را داریم. این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه بین هویت تحصیلی، سرزندگی تحصیلی و شکستگی با عملکرد تحصیلی در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه» که در دانشگاه پیام نور مرکز کرمانشاه با کد (D/68424/7) به ثبت رسیده است.

References

- Abbasi M, E'adi N, Shafi'i H, Pirani Z 2003, The role of social well-being and academic vitality in predicting nursing student's educational eagerness, *Educational Strategies in Medical Sciences*, Vol. 9, No.1, Pp. 50-54[in Persian].
- Aghajani MH, Farzad V, Shahr Aray M 2007, The Comparison of Identity Style Among Undergraduate in Tehran State Universities Based on Gender, Educational Course, Resident and Non Resident, *Journal management system*, Vol. 1, No.38, Pp.135 -164[in Persian].
- AkbariBooreng M, RahimiBooreng H 2004, Explanation of academic vitality and motivation of students based on their perception of the learning environment in Birjand University of Medical Sciences, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 16, No.27, Pp. 222-231[in Persian].
- Amani H, Was CA 2014, Academic identity status, goal orientation, and academic achievement among high school students,

که در آن حس شخصی از خود معطوف به روابط با دیگران است. به عبارت دیگر، مفهومی که فرد از هویت دارد با روابط وی با دیگران ارتباط مستقیم دارد (موسوی و همکاران، ۱۳۹۰). تفاوت‌های جنسی مربوط به تفاوت بین انتظاراتی است که والدین و همسالان از دختر و پسر دارند. با توجه به اینکه از دختران انتظار می‌رود که نسبت به دیگران حساسیت نشان دهند، در ابراز خود عاطفی باشند و در حل مسائل به جای منطقی از شهود استفاده کنند (بیرامی، ۱۳۸۹)، بنابراین، دختران با تکیه به شبکه اجتماعی قوی که دارند، در برخورد با مشکلات تحصیلی مورد حمایت قرار می‌گیرند و با توجه به روابط گرم و مناسبی که در کلاس درس با اساتید دارند، در هنگام برخورد با موانع درسی به جستجوی کمک از آن‌ها می‌پردازند. درحالی‌که پسران با توجه به اینکه از آن‌ها انتظار می‌رود ویژگی‌هایی مثل ابراز وجود، تسلط‌جوئی، خودکفائی منطقی بودن در حل مسائل را پیشرفت دهد (بیرامی، ۱۳۸۹)، بنابراین توجهشان بیشتر معطوف به رقابت و موفقیت می‌باشد، در هنگام برخورد با مشکلات کمتر به جستجوی کمک می‌پردازند و حتی زمانی که درخواست کمک داشته باشند، روابط میان فردی مبتنی بر رقابت در آن‌ها به اندازه کافی حمایت‌کننده نیست.

نتایج پژوهش حاضر نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ سرزندگی، شکستگی، هویت تحصیلی موفق و دنباله‌رو تفاوت معناداری وجود دارد. نتایج پژوهش حاضر می‌تواند دربردارنده اشارات کاربردی مهم و تأثیرگذاری در عملکرد تحصیلی دانشجویان باشد و بر مبنای آن می‌توان راهکارهای علمی سودمندی را ارائه داد تا بتوان با در نظر گرفتن تفاوت‌های جنسیتی در این زمینه، ارتقاء سطح عملکرد تحصیلی دانشجویان را فراهم آورد. نتایج این پژوهش می‌تواند ضمن گسترش دیدگاه‌های نظری و تئوریک در حوزه تفاوت‌های جنسیتی در زمینه عوامل مؤثر بر پیشرفت تحصیلی دانشجویان، در عین حال به‌مثابه چراغ راهنما فرا روی خانواده‌ها، جامعه، نظام آموزشی و تحصیلی کشور قرار گیرد. پژوهش حاضر مانند

- Fredrickson B 2004, The broaden-and-build theory of positive emotions, *Philos Trans R Soc Lond B Biol Sci*, Vol. 359, No.1449, Pp. 1367-1377.
- Freilich R, Shechtman Z 2010, The contribution of art therapy to the social, emotional, and academic Adjustment of children with learning disabilities, *The Arts in Psychotherapy*, Vol. 37, No.4, Pp. 97-105.
- Gazidari E, Gholamali Lavasani M, Ejei J 2015, The Relationship between Academic Identity and Self-Regulation Learning Strategies with Academic Procrastinate Students, *Journal of Psychology*, Vol. 19, No.4, Pp. 346-362[in Persian].
- Gholamali lavasani M, Khezri Azar H, Amani J, et al 2010, Academic Achievement in University: The Role of Basic Psychological Needs and Identity Styles, *TLR*, Vol. 2, No.1, Pp. 25-38[in Persian].
- Hashemizade N, Mahdian H 2018, The role of academic eagerness and flourishing in the prediction of students' academic excitement, *Journal of Educational Psychology Studies*, Vol. 15, No.31, Pp. 243-270[in Persian].
- Imani M 2015, *Study of the relationship between psychological capital and spiritual intelligence with university student's vitality in Urmia university in academic year of 2014-2015*[Thesis], [Urmia]: University of Urmia[in Persian].
- Martin AJ 2014, Academic buoyancy and academic outcomes: towards a further understanding of students with attention deficit/hyperactivity disorder (ADHD), students without ADHD, and academic buoyancy it-self, *British Journal of Educational Psychology*, Vol. 84, No.1, Pp. 86-107.
- Martin AJ, Marsh HW 2006, Academic buoyancy and its psychological and educational correlates: A construct validity approach, *Psychology in the Schools*, Vol. 43, No.3, Pp. 267-282.
- Journal Of Research in Education*, Vol. 1, No.22, Pp. 229-320.
- Arefi M, Ghoreishi M, Eiman S 2011, Relationship between identity formation, religion attitude, ethnicity, and gender among students of urmia university (IRAN), *International Journal Of Academic Research*, Vol. 3, No.2, Pp. 1272-1278.
- Berzonsky M D, Kuk L 2005, Identity style, psychosocial maturity and academic Performance, personality and individual different, *European Journal of Personality*, Vol. 39, No.1, Pp. 235-247.
- Beyrami M 2000, Comparison of Identity Styles and Types of Identity in Male and Female, *Journal management system*, Vol. 5, No.20, Pp. 21-39[in Persian].
- Datu JA 2018, Flourishing is Associated with Higher Academic Achievement and Engagement in Filipino Undergraduate and High School Students, *Journal of Happiness Studies* Vol. 19, No.1, Pp. 27-39.
- Dehghanizadeh MH, Hosseinchari M 2009, Academic buoyancy and Perception of Family Communication Patterns: the Mediatory role of Self- efficacy, *Educational psychology*, Vol. 10, No.32, Pp. 1-30[in Persian].
- Diener E, Biswas-Diener R 2008, *Happiness: Unlocking the Mysteries of Psychological Wealth*, Malden, MA: Blackwell Publishing.
- Faghih E 2015, The Relationship between Identity Styles and Self-Esteem among Bu-Ali Sina University Students of Hamedan, *First National Student Conference, Youth and Social Damage (Immunization and Confrontation)*, Mashhad.
- Fallahian R, Aghaei A, Atashpoor H, et al 2014, The Effect of Subjective Well-being Group Training on the Mental Health of Students of Islamic Azad University of Khorasgan (Isfahan), *Knowledge & Research in Applied Psychology*, Vol. 15, No.56, Pp. 14-24[in Persian].

- Schotanus-Dijkstra M, Pieterse ME, Drossaert C, et al 2016, What Factors are Associated with Flourishing? Results from a Large Representative National Sample, *J Happiness Stud*, Vol. 17, No.4, Pp. 1351-1370.
- Suldo S, Thalji A, Ferron J 2011, Longitudinal academic outcomes predicted by early adolescents' subjective well-being, psychopathology, and mental health status yielded from a dual factor model, *Journal of Positive Psychology*, Vol. 6, No.1, Pp. 17-30.
- Van Zyl LE, Stander MW 2014, *Flourishing Interventions: A Practical Guide to Student Development*, In: Coetzee M. (eds) *Psychosocial Career Meta-capacities*. Springer, Cham.
- Veiskarami H, Yousefvand L 2018, Investigating the Role of Academic Vitality and Happiness in Predicting the Students Creativity in Lorestan University of Medical Sciences, *rme*, Vol. 10, No.2, Pp.:28-37[in Persian].
- Was C & Isaacson R 2008, The development of a measure of academic identity status, *Journal of Research in Education*, Vol. 18, Pp. 94-105.
- Yarahmadi Y, Ebrahimibakht H, Asadzadeh H, et al 2018, The Effectiveness of Academic Buoyancy Training Program on Students' Academic Performance, Academic Engagement, and Academic Buoyancy, *Journal of Research in teaching*, Vol. 6, No.2, Pp.163-182[in Persian].
- Yavari H, Dortaj F, AsadZadeh H 2016, Effectiveness of Hope Education on Academic vitality of Secondary High School Students, *Research in educational systems*, Vol. 10, No.35, Pp. 21-34[in Persian].
- Martin AJ, Marsh HW 2008, Academic buoyancy: Towards an understanding of students' everyday academic resilience, *J Sch Psychol*, Vol. 46, No.1, Pp. 53-83.
- Moradi M, Ghasemi N, Ghamarani A 2014, Evaluating the validity and reliability of flourishing scale and determining the relation between flourishing and academic achievement in students of medicine school, *Iranian Journal of Medical Education*, Vol. 15, No.42, Pp. 330-337[in Persian].
- Musavi R, Akbari Zardkhaneh S, Kaveh Z 2009, Sexual differences in Identity aspects of Students, *Counseling Culture and Psychotherapy*, Vol. 2, No.8, Pp. 31-46[in Persian].
- Putwain DV, Daly AL 2013, Do clusters of test anxiety and academic buoyancy differentially predict academic performance?, *Learning and Individual Differences*, Vol. 27, Pp. 157-162.
- Putwain DW, Connors L, Symes W, et al 2011, Is academic buoyancy anything more than adaptive coping?, *Anxiety, Stress & Coping*, Vol. 25, No.3, Pp. 349-58.
- Sabzi N, Foadchang M 2013, The intermediate role of motivational beliefs in the relationship between perceived social support and Academic Buoyancy, *Education Studies*, Vol. 1, No.2, Pp. 26-51[in Persian].
- Sarah M, Paul C, Lisa K 2013, Wellbeing, academic buoyancy and educational achievement in primary school student, *International Journal of Educational Research*, Vol. 62, Pp. 239-248.

Comparison of Academic Vitality, Flourishing and Academic Identity Dimensions among Male and Female Students at Kermanshah University of Medical Sciences

Ali Abdi: Faculty member, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Arash Zandipayam*: Faculty member, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Abstract: Identifying gender differences in variables such as academic vitality, flourishing and academic identity can play an important role in student education. Hence, the purpose of this study was to compare academic vitality, flourishing and academic identity dimensions based on gender of students. The study was causal comparative study; and, the statistical population of this study was all students of Kermanshah University of Medical Sciences in first semester in 2018-19 academic years; then, by using multistage random sampling, 200 students (100 female and 100 male students) were selected from the statistical population. Data collection had done by academic identity, academic vitality, flourishing questionnaires. Thereupon, data were analyzed using descriptive statistics and multivariate analysis of variance analysis (MANOVA), in addition, using SPSS version 22. The findings divulged that there was a significant difference between male and female students in terms of academic vitality, flourishing, and successful academic identity. In fact, female students in comparison to the opposite gender showed the higher levels of successful sequences in academic vitality, flourishing, and academic identity. Therefore, considering the gender differences in academic vitality, flourishing, and academic identity can include important and effective implications on academic performance of students and, moreover, enhance their academic performance.

Key words: Vitality, Flourishing, Identity, Medical students, Kermanshah.

***Corresponding author:** Instructor of Psychology and faculty member, Department of Psychology, Payame Noor University, Tehran, Iran.

Email: zandipayam.arash@gmail.com